

לעולם הוי כונס דברי תורה כללים (ופורט) ומוציאן פרטים (ילקוט שמעוני האזינו רמז תתקמב).

ולעולם בכל מפרש או מחבר אשר תעיין בו, הוי משתדל לרעת תחילה דרכי המפרש ההוא שמוליך בדבריו, ואחר כך הוי מעיין בו וראה אם הולך לשיטתו בדברים ההם ובענייניו, אם לא (דרכי התלמוד סי' יב).

תוכן אחד לשני התלמודים... אבל יבדלו שני התלמודים לרוב בדרך לימודם וחקירתם... (חומת ירושלים תחילת שער ז).

כאשר מוצאים כמה וכמה שינויים בין הבבלי לירושלמי, מסתבר יותר לומר שישנו חילוק כללי שכתוצאה ממנו מסתעפים כל פרטי השינויים שבין הבבלי לירושלמי, ולא שכל שינוי פרטי הוא עניין בפני עצמו (תורת מנחם תשנ"ג ח"ד עמוד 1868).

הקדמה

הבבלי והירושלמי

משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו', ורבינו הקדוש חיבר המשנה.

אחר חיבור המשנה, כמו האמוראים, מרנן ורבנן חבורתא קדישתא די בארעא דישראל ודי בבבל, כל בוניין לימודי ה', ובמה שחננם ה' מאורך הרוח ואהבת הלימוד, בנו לנו את בניין התלמוד, ובנית ביתך זה גמרא, מגדל וראשו בשמיים, בנוי לתלפיות, תל שכל פיות פונים אליו, אריח על גבי לבנה ולבנה על גבי אריח, שלא תימוט.

והבניין המפואר הזה, בניין משני כתובים הוא: הבבלי והירושלמי. הצד השווה שבהן – ששניהם דנים בדברי המשנה, מפרשים אותה, מביאים ברייתות, דנים בבעיות ובמעשים, מקשים ומתריצים, בהלכה ובאגדה.

ואעפ"כ, לא ראי זה כראי זה: הראשונים והאחרונים שהביאו מדברי הירושלמי העירו על חילוקים רבים ביניהם¹, בין בהלכה, בין באגדה ובין במעשים². יש שהתלמודים

¹ ובפרט העירו על כך שיירי קרבן, מראה הפנים והיפה עיניים.

² חומת ירושלים שער ט העיר על כך שמעשים שאירעו בארץ ישראל, מובאים בשינויים רבים בבבלי, וכן מעשים שאירעו בבבל מובאים בשינויים רבים בירושלמי. ואכן כמעט שאין מעשה שנמצא בשני התלמודים שאנו לא מוצאים בו שינוי בפרטים (ואולי אפשר לומר, שכשם שמצאנו שאלף ושבוע מאות קלין וחמורין וגזירות שוות ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה והחזירן עתניאל בן קנז מתוך פלפולו (תמורה טז), כך לעניין מעשים שבתלמודים, חלק מפרטיהם לא עברו במסורת דווקא, אלא מסברותיהם, ולכן נחלקו בהם).

ובדורות הראשונים (ח"ב "בבל וארץ ישראל" פרק יא) כתב שרוב המקומות שיש חילוקים בפרטי המעשים, אין זו מחלוקת בין התלמודים, אלא שכל אחד מהתלמודים הזכיר את הפרטים הנוגעים למטרה שלשמה הביא את המעשה, שהרי דרכם של התלמודים להביא מעשים שלא לשם המאורע עצמו, אלא למטרה הנלמדת ממנו.